

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016286750

Дата перевірки:
27.05.2024 12:10:27 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
27.05.2024 12:15:32 EEST

ID користувача:
100011299

Назва документа: Курсова робота_Кордюков А

Кількість сторінок: 30 Кількість слів: 6500 Кількість символів: 50888 Розмір файлу: 50.19 KB ID файлу: 1016080706

15.1% Схожість

Найбільша схожість: 3.86% з Інтернет-джерелом (https://uu.edu.ua/upload/universitet/Osobisti_zdobutki/Zahist_diserta..)

15.1% Джерела з Інтернету

1000

Сторінка 32

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
Циклова комісія правознавства

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни «Теорія держави і права»
на тему
«Правове регулювання суспільних відносин»

Виконав:
Студент першого курсу
Андрій КОРДЮКОВ

Полтава – 2024

ЗМІСТ

2

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СПОСОБИ, МЕТОДИ, ТИПИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ПРАВОВИЙ РЕЖИМ.....	5
РОЗДІЛ 2. ВИДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	11
РОЗДІЛ 3. МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	17
РОЗДІЛ 4. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	21
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах формування правової держави, яка характеризується обов'язковою наявністю правових форм організації та здійснення публічної влади, одним із пріоритетних завдань юридичної науки є не лише з'ясування загального місця права в державі та суспільстві, а й визначення ролі права в процесі впорядкування та цілеспрямованого розвитку суспільних відносин. У цьому контексті питання про межі та цілі правового регулювання набуває особливого значення і може бути адекватно вирішене лише на основі чіткого теоретичного визначення сутності феномену правового регулювання, виявлення його загальних і специфічних ознак та визнання його значення для функціонування всієї системи соціального регулювання. Водночас постійний розвиток правової системи України та пошук шляхів оптимізації та вдосконалення цієї системи актуалізує проблему взаємодії різних правових явищ, які мають правові наслідки для суспільства та суспільних відносин. У цьому сенсі поняття правового регулювання нерозривно пов'язане з поняттям правової системи в цілому, а тому питання правового регулювання неминуче стає реальністю для забезпечення розвитку правової системи України.

В ході роботи над роботою спирався на праці з теорії держави і права вітчизняних юристів таких як: К. Бабенко, С. Головатий, М. Козюбра, А. Колодій, С. Погребняк, О. Петришин, В. Скрипнюк, О. Скрипнюк, В. Тацій та інших.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є проведення комплексного аналізу та всебічного вивчення розвитку системи правового регулювання в умовах становлення правової державності. Відповідно до поставленої мети сформульовані наступні задачі:

- З'ясувати способи, методи, типи правового регулювання, правовий режим;
- Проаналізувати види правового регулювання;
- Визначити механізм правового регулювання;

- Дослідити ефективність правового регулювання.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері застосування правовою державою юридичних засобів впливу на соціум, упорядкування діяльності і поведінки індивідів та їх груп, забезпечення правопорядку і правових основ розвитку громадянського суспільства.

Предметом дослідження є система правового регулювання суспільних відносин в умовах становлення і розвитку правової держави.

Методи дослідження. Наукова обґрунтованість сформульованих висновків визначається широкою сукупністю методів наукового пізнання. Дослідження побудоване на основі принципу методологічного плюралізму як найважливішої передумови одержання достовірного знання, а також на таких принципах, як принцип історизму, принцип об'єктивності та конкретності, принцип єдності предмета та методу вивчення. У роботі використовувалися загальні методи наукового пізнання і спеціальні методи юридичної науки. Із загальних методів наукового пізнання в роботі застосовано, зокрема, діалектичний, історичний, логічний, системно-структурний методи.

Структура роботи. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 30 сторінок.

РОЗДІЛ 1

СПОСОБИ, МЕТОДИ, ТИПИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ПРАВОВИЙ РЕЖИМ

Необхідність визначення сутності правової системи публічного та приватного права зумовлена стрімким та інтенсивним розвитком правовідносин у різних сферах діяльності та проблемою їх удосконалення, оскільки чинна правова система не повною мірою відповідає сучасним потребам та недостатньо ефективно регулює нові правовідносини, що виникли в останні два десятиліття.

Важливим аспектом розвитку національних правових систем є уніфікація. Уніфікація характеризується процесом зближення різних національних правових систем внаслідок запозичення правових конструкцій та дотримання принципових відмінностей між законами щодо правового регулювання та охорони суспільних відносин. Причиною необхідності уніфікації сьогодні є те, що співпраця між державами і держави як суб'єкта правовідносин з юридичними та фізичними особами в економіці та інших сферах вимагає спрощення процедур для підвищення ефективності співпраці та усунення існуючих конфліктів. У зв'язку з цим важливим є розуміння процесу взаємодії національних правових систем зі світовим правом [2].

Зважаючи на те, що поняття правової системи не закріплено в законодавстві, дослідження та вивчення цього питання має велике значення. Проте всі закономірні процеси в суспільстві та державі відбуваються в межах певної системи (порядку) права. Велике значення у формуванні правової системи мають правові принципи та загальні положення, які складають всю сутність права.

Після Аристотеля теорію поділу права на приватне і публічне дослідив і підтвердив римський юрист Ульпіан, а визначення приватного і публічного права, наведені в першій частині Книги I Дигест Юстиніана, були особливо популярними. Публічне і приватне право пов'язані між собою, хоча в популярній теорії вони розглядаються як протилежні поняття. Публічне право

- це сукупність галузей (підсистем) права, предметом яких є відносини у сфері реалізації публічних (державних) інтересів за допомогою примусових методів регулювання. Правовими пріоритетами захисту публічних інтересів у публічних підсистемах є насамперед воля публічної влади, підпорядкована системі захисту інтересів людини і громадянина держави. Світове право умовно визнає поділ права, але вважає, що за різними критеріями цей поділ існує і буде існувати в силу необхідності такого поділу.

Поділ права на публічне і приватне було теоретично обґрунтовано ще давньоримськими юристами і практиками. Вони вважали поділ цих підсистем необхідним і природним, оскільки він визначав і відображав особливості та відмінності у відносинах між державою та особою в тогочасному розумінні. Ульпіани вирішили, що публічне право стосується держави (римські юристи не бачили різниці між поняттями «державна» і «суспільство»), а "приватне право" відображає інтереси окремої особи [6, с.188].

Разом ці підсистеми утворюють загальну наднаціональну правову систему, яка є будівельним матеріалом суспільства і культури. По суті, «якість» права в цілому залежить від якості та прогресивного розвитку кожної сфери (приватного чи публічного права), і будь-який недолік у цьому плані або недооцінка тієї чи іншої сфери призводить до деформації всієї правової системи [7]. Основним завданням публічного права є регулювання діяльності певної сфери суспільства в цілому, а не окремого суб'єкта, та врегулювання правовідносин між державою та приватними особами. Кожна людина має власну цінність, і громадянське суспільство має цінувати цю цінність, але завданням публічного права не може бути гарантування інтересів окремих осіб. Норми публічного права гарантують взаємодію між усіма його членами і можуть визначати їхні завдання, функції, основні напрямки розвитку та загальні або специфічні цілі їхньої діяльності.

Публічна діяльність ґрунтується не на забезпеченні власних інтересів окремих осіб, а на створенні та забезпеченні власних інтересів органів публічної влади, виходячи з функціональних завдань. З цією метою

законодавство чітко визначає основні завдання, функції, повноваження та порядок створення і функціонування відповідних структур, через які органи публічної влади можуть виконувати свої завдання та нести відповідальність, яка може виникнути у разі невиконання ними своїх завдань або зловживання своїми повноваженнями. Таким чином, відносини посередництва між приватною та публічною діяльністю відрізняються залежно від їхньої природи та способу організації. Однак головне, що їх відрізняє, - це мета, з якою здійснюється публічна чи приватна діяльність, та інтереси, які переслідують учасники відповідних відносин.

Останніми роками правова система є однією з найбільш досліджуваних категорій у сфері юриспруденції. Вона широко використовується в законодавчій діяльності в Україні і в процесі набуває нормативного характеру. Вивчення наукових ідей, пояснень та особливостей правового регулювання певної сфери діяльності здійснюється в контексті дослідження правового режиму предмета або виду діяльності, особливо коли предмет цієї діяльності чітко визначений. Слід пам'ятати, що правовий режим - це особливий правопорядок, що склався у сфері правового регулювання, який визначається сукупністю єдиних правових норм, що становлять право відповідної галузі права. Під правовим режимом галузі права слід розуміти особливий порядок, що визначається співвідношенням юридичних засобів, які закріплені в нормах права та забезпечують його [2]. Правова система кожної галузі права визначається досить великою однорідною групою однорідних суспільних правовідносин, які становлять самостійну і відносно відокремлену сферу суспільного життя (предмет галузі права). Правова система певної галузі права має типову, особливу, єдину систему регулятивного впливу, що характеризується особливим порядком виникнення і формування змісту, в тому числі певними спеціальними методами регулювання, специфічним змістом прав і обов'язків, їх виконанням і санкціями, способом їх реалізації та дією єдиних принципів загальних положень, що поширюються на дану сукупність норм (метод правової системи) [3, с.69].

Для публічно-правової системи характерним є регулювання відносин за допомогою приписів, які не можуть бути змінені приватним волевиявленням особи. У відносинах публічно-правового характеру все підпорядковується волі державної влади. Для регулювання таких відносин використовуються методи влади і підпорядкування. Елементами правової системи публічного права є мета правової системи, її предмет і метод правового регулювання. Метою правової системи публічного права є забезпечення публічного інтересу у сфері публічного управління та адміністрування. Правова система безпосередньо пов'язана з феноменом регулювання суспільних відносин. Тобто, це сукупність правовідносин, що виникають у результаті владної виконавчо-розпорядчої діяльності публічної адміністрації при виконанні адміністративних зобов'язань.

- а) адміністративні відносини
- б) відносини з надання адміністративних послуг
- в) відносини адміністративної відповідальності за протиправні дії та бездіяльність (відносини судового та адміністративного оскарження)
- г) відносини відповідальності за порушення встановлених адміністрацією процедур і правил (адміністративно-деліктні відносини) [6, с.28].

З вищезазначеного можна зробити висновок, що окремі розділи в межах предмета становлять певну сукупність правових норм для організації та діяльності публічної адміністрації при виконанні нею своїх публічних обов'язків, а також для інших учасників цих відносин. У публічному праві система права - це засоби, за допомогою яких забезпечується публічний інтерес у межах предмета публічного права, а також правові методи (засоби) конкретного впливу. Кожна галузь публічного права для виконання своїх регулятивних та наглядових функцій використовує специфічні методи (інструменти), які, виходячи з принципу необхідності влади, складають основу характеристики відповідної правової системи. Таким чином, правова система публічного права - це особливе поєднання правових засобів,

закріплених у нормах адміністративного права з метою забезпечення публічного інтересу в публічному (державному) управлінні, виконання покладених законом обов'язків та впливу на відносини, що виникають у зв'язку з виконавчо-розпорядчою діяльністю державної влади у формі адміністрування, що використовується в ній.

Більш того, правове регулювання виражається поняттям «режим правового регулювання», який забезпечується особливим поєднанням засобів, методів і видів правового регулювання, задіяних у його здійсненні [7]. Правовий регулятивний порядок має певні характеристики:

- 1) Він регулюється і санкціонується державою;
- 2) це особливий спосіб організації сфери правовідносин, виокремлення певних суб'єктів та об'єктів права в часі;
- 3) особливий порядок правового регулювання, сукупність правових засобів, що характеризується певною одноманітністю цих засобів
- 4) це ступінь узгодженості або неузгодженості інтересів певного суб'єкта права.

Розрізняють також загальні та спеціальні правові системи. Суть загального правового режиму полягає в тому, що встановлені ним регулятивні процедури поширюються на всіх суб'єктів права, які перебувають у сфері правового регулювання. Він охоплює як загальні, так і дозвільні режими. Новий вид правового режиму - спеціальний правовий режим - виникає тоді, коли окремі правові норми визначають обсяг суб'єктивних прав і юридичних обов'язків різних, але водночас відмінних один від одного суб'єктів права щодо одного й того ж предмета правового регулювання. Таким чином, ця система є особливим порядком правового регулювання приватних суспільних відносин, встановленим щодо певного предмета або сфери діяльності, а всі елементи її механізму мають преференційний характер регулювання, зумовлений публічним інтересом, що проявляється через гарантії, пільги, форми державної підтримки, обмеження, заборони та підстави додаткової юридичної відповідальності, зокрема, можна говорити про те, що вона

відрізняється від загальної системи своєю преференційною (привілейованою) або обмежувальною спрямованістю. Якщо приватно-правова система є більш визначальною, то слід говорити про преференційну правову систему, якщо ж вона накладає додаткові зобов'язання на загальну правову систему (тобто є більш імперативною), то йдеться про обмежувальну (дискримінаційну) правову систему. Теоретично спеціальних правових систем може бути стільки, скільки суб'єктів або об'єктів, які ними визнаються, і розрізнити їх можна лише на основі більш-менш преференційного аспекту правового регулювання як одного з критеріїв розрізнення. Окремими видами особливих правових режимів є передбачені Конституцією України воєнний та надзвичайний стан. Доцільним є поділ правової системи на галузеві та внутрішньогалузеві (інституційні) правові системи [9. с.116].

Якщо одна галузь права регулює широке коло суспільних відносин, то кожна конкретна сфера регулювання (інститут) має свій правовий режим. При встановленні інституційного режиму головним чинником є вже не метод правового регулювання, а об'єкт, на який він спрямований. Правовий режим галузі (інституту) зазвичай збігається з правовим режимом галузі. Однак метод інституційних режимів дещо відрізняється. Оскільки співвідношення способів реалізації прав у різних секторах відрізняється, в межах одного сектору можуть існувати більш сприятливі або більш обмежувальні правові режими. Наприклад, у цивільному праві домінує загальнодозвільний правовий режим, який є визначальним методом правового регулювання, а поєднання методів правового регулювання є таким, що серед зобов'язань, заборон і дозволів пріоритетним є зобов'язальний. Власність є інститутом цивільного права, в якому діє загальнодозвільна інституційна правова система, але тут більше вимог, як зобов'язань, так і заборон (наприклад, процедури передачі певних об'єктів у власність, реєстрації правочинів з об'єктами власності тощо).

РОЗДІЛ 2

ВИДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Усі регулятивні процеси, що відбуваються в природі та суспільстві, можна охарактеризувати за допомогою певних категорій. Категорії правового регулювання утворюють понятійний апарат правового регулювання і мають системні характеристики. Динамічні зміни відбуваються в базовому складі кожної системи та в процесі зв'язку між її компонентами. Система в цілому повинна бути здатною сприймати і використовувати зовнішню інформацію з метою переходу до нових якісних станів, збереження рівноваги і стабільності на кожному новому етапі розвитку, оновлення своїх елементів і структур та збереження власної ідентичності.

Для подолання цих викликів зовнішня регуляція і саморегуляція мають бути етапами єдиного процесу, який організовує і раціоналізує систему.

Необхідно уточнити розуміння поняття «регулювання» за допомогою феноменологічного підходу. Це зумовлено тим, що наукова дефініція, яка визначає світоглядну спрямованість юридичної науки та надає можливість краще зрозуміти різні аспекти об'єктів, процесів та явищ правової дійсності, повинна бути чіткою та конструктивною і не обов'язково включати всі ознаки, притаманні поняттю. З огляду на вищезазначене, узагальнимо основні ознаки наукових дефініцій, які мають відношення до тематики цього дослідження.

По-перше, необхідно визначити поняття правового регулювання, саморегулювання, нормативного регулювання та індивідуального регулювання. Ґрунтовний науковий аналіз цих категорій дозволить розглянути їх на новому теоретико-методологічному рівні та допоможе визначити їх місце в системі інших наукових категорій. Сьогодні це питання має і практичне значення. Важливе тому, що від їх розуміння залежить ефективність процесів, які відбуваються на суспільному та державному рівнях.

Поняття «регулювання» (від лат. *regulo* - правлю) означає впорядковувати, координувати, приводити щось у відповідність; С.С.

Алексеев підкреслює, що регулювання полягає у визначенні поведінки людей і груп людей, спрямуванні їх функціонування і розвитку, встановленні певних меж і свідомій організації. Цю думку поділяє Д.А. Керімов. Керімов підкреслює, що термін "регулювання" означає встановлення меж і масштабів поведінки людей, внесення стабільності, системи і порядку в суспільні відносини і тим самим спрямування їх у певне русло. Виходячи з філософських категорій «те, що є» і «те, що повинно бути», він займає дещо іншу позицію в розумінні категорії регулювання. Наближаючи «те, що є» до «того, що повинно бути», він розуміє вплив (сукупність впливів, дій або соціальних явищ), який призводить до певної зміни системи (сукупності впливів, дій або соціальних явищ), тим самим зменшуючи або долаючи різницю між «тим, що є» і «тим, що повинно бути», а не навпаки [4, с.145].

Процес усвідомлення категорії «регулювання» - це процес усвідомлення та кристалізації її сутності. У формуванні розуміння сутності регулювання важливе значення мають певні національні традиції, науково-теоретичні традиції, які визначають межі правового визнання предмета аналізу. При аналізі сутності процесу регулювання враховуються традиції конкретної держави та використовується наявна інформація з цього питання.

Регулювання - це процес, який включає наявність інструментів регулювання, компетентних та належним чином уповноважених органів для здійснення регулювання, а також умов, що визначають здійснення діяльності, пов'язаної з регулюванням.6 Відповідна структура регулювання визначає предмет регулювання (економічні, політичні, соціальні, культурні відносини тощо, які потребують регуляторного впливу). Юридичні факти, які визначають інститут, на який спрямована дія, її цілі, завдання та результати, а також процес регулювання. Право є формою регулювання, тобто воно стабілізує і характеризується повторюваністю подій і поведінки людей, уможливаючи їх правовий (зовнішній) контроль з боку держави і створюючи зовнішню потребу в їх регулюванні. Цілі права разом із правовим регулюванням є ідеальним вираженням об'єктивної закономірності та

ідеальною силою, що спонукає до певної поведінки людей.⁷ Виклики також є перспективним напрямом впливу права на суспільні відносини і є певними етапами у розв'язанні викликів.

У процесі аналізу категорії регулювання проблематичним стає співвідношення з такими категоріями, як саморегулювання інституцій та суб'єктів, на яких поширюється регулювання.

Саморегулювання - це правова сфера, в якій поведінка громадян не потребує правового регулювання з боку держави. У сфері саморегулювання дії (діяльність) суб'єкта мають правовий характер, але є незалежними від конкретного правового регулювання і не потребують регламентації [6, с.28].

Пан Тихомиров зазначає, що в межах таких форм нормативного регулювання, як державне регулювання, що здійснюється шляхом прийняття закону або підзаконних актів, виділяють техніко-юридичні норми у вигляді норм громадських організацій та професійних об'єднань, технічних регламентів і стандартів, які передбачають параметри виробничо-технічних процесів і відповідних дій суб'єктів, норми моралі, релігійні норми, традиції, звичаї, звичаї ділового обороту, правила торгівлі; та недержавне регулювання у вигляді міжнародних норм, що здійснюються шляхом укладення правових домовленостей між державами. Саморегулювання відбувається у формі рішень, правил і норм, прийнятих безпосередньо людьми або через місцеву ділову поведінку. Саморегулювання як прояв самоврядування відображає переважно соціальний вимір - норми, прийняті безпосередньо громадянами та соціальними спільнотами. Це дозволяє виокремити не лише загальні характеристики цієї форми регулювання, але й її специфічні риси, такі як ідентичність інституцій, які приймають і забезпечують дотримання цих норм, а також використання відповідних методів впливу на свідомість і поведінку людей [24, с.183].

Існують різні погляди на тип правового регулювання. А саме: за рівнем, на якому застосовується правове регулювання (міжнародне, національне, регіональне, локальне та індивідуальне (рівень згоди сторін)), за рівнем

правової системи (публічне та приватне, матеріальне та процесуальне, галузеве та інституційне правове регулювання), за стадією процесу правового регулювання (первинне правове регулювання, інституційне правове регулювання при виникненні нових суспільних відносин) та за стадією процесу правового регулювання (первинне правове регулювання, інституційне правове регулювання при виникненні нових суспільних відносин).

Розмежування нормативного та індивідуального правового регулювання відстоюють С. Бобровник, О. Ф. Скакун, які наголошують на таких критеріях класифікації, як використовуваний правовий інструментарій та сфера суспільних відносин, що підлягають правовому регулюванню. Крім того, О. Ф. Скакун також стверджує, що «Класифікація правового регулювання на нормативне та індивідуальне, заснована на критеріях використовуваного правового інструментарію та сфери суспільних відносин, що підлягають правовому регулюванню, виокремлює й інші критерії класифікації правового регулювання, а саме: розподіл владних повноважень у правовому регулюванні (централізоване та децентралізоване) та рівень правового інструментарію, що використовується у правовому регулюванні (залежне, координоване та автономне)» [18, с.311].

Дещо по-іншому підходить до цього питання В. С. Нерсесянц, який розрізняє правове регулювання, що існує в абстрактно-загальній формі, тобто коли норма права ще не має конкретного нормативно-правового значення стосовно конкретного вчинку конкретної особи в конкретній ситуації, і правове регулювання, що існує в дуже загальній формі. Ми розрізняємо правове регулювання, яке існує в конкретній формі, тобто норма права має конкретний нормативно-правовий ефект щодо конкретної поведінки конкретної особи в конкретній ситуації. На нашу думку, в даному випадку мова йде про статичні та динамічні процеси, що відбуваються в межах правового регулювання, а також про нормативне та індивідуальне регулювання. Зупинимось детальніше на цих видах правового регулювання.

Нормативне регулювання є результатом узагальнення та типізації поведінки окремих суб'єктів. Водночас нормативне регулювання має забезпечувати єдиний порядок і стабільність у регулюванні суспільних відносин шляхом прийняття нормативно-правових актів та інших джерел права, розрахованих на неодноразове застосування. На думку вітчизняних науковців, нормативне регулювання - це врегулювання загальних суспільних відносин правовими нормами, що містяться в нормативно-правових актах, правових договорах та інших юридичних формах і розраховані на неодноразове застосування за умов, що ними регулюються. В. І. Червонюк розрізняє системи нормативного регулювання, розуміючи під ними загальні норми, за допомогою яких регулюється поведінка і діяльність людей. В. М. Сирих стверджує, що нормативне регулювання є важливим способом узгодження суперечливих інтересів людей та їх об'єднань шляхом встановлення норм поведінки для досягнення певних цілей і не порушення прав та інтересів інших людей та їх об'єднань. Він стверджує, що це важливий спосіб примирення [22, с.181-182].

Отже, нормативне регулювання визначає загальні правила поведінки через систему певних інструментів і механізмів, зумовлені вимогами суспільного життя, рівнем суспільної свідомості та сформованими в ній цінностями; ці правила поширюються на невизначену кількість ситуацій, мають високий рівень нормативного узагальнення і, слід підкреслити, мають на меті забезпечення стабільності та порядку в суспільстві.

О. Ф. Скакун розрізняє два види регулювання: правове регулювання (повне регулювання без підзаконного регулювання та базове регулювання, що регулюється підзаконними нормативно-правовими актами державних органів і недержавних організацій) та вторинне регулювання, яке здійснюється правовими нормами, що містяться у підзаконних нормативно-правових актах держави та недержавних організацій [18, с.315].

В юридичній літературі немає єдиної думки щодо того, як слід розуміти індивідуальне регулювання. Часто його називають ненормативним

регулюванням, багато вчених розглядають його як казуальне регулювання, інші називають його квазінормативним регулюванням, вказуючи, що це регулювання, яке здійснюється на додаток до загального нормативного регулювання в межах його положень на основі правових норм. Кожна з цих точок зору має право на існування певної частини, ознаки індивідуального регулювання, тому що індивідуальне регулювання ґрунтується на нормативному регулюванні і має враховувати конкретні життєві ситуації або конкретних осіб, що сприяє індивідуалізації та спеціалізації і реалізується шляхом прийняття актів застосування права або укладення індивідуальних договорів, контрактів тощо.

Це дає змогу виявити характерні риси індивідуального регулювання. Він є засобом реалізації нормативного регулювання шляхом його конкретизації до конкретних життєвих ситуацій; має разовий, суб'єктивний характер; спрямований на вирішення конкретних ситуацій; стосується конкретного суб'єкта; використовує систему індивідуальних інструментів регулятивного впливу, які складають його механізм; коло суб'єктів (державних органів, організацій, уповноважених посадових осіб тощо), які здійснюють індивідуальне регулювання, є дуже широким [20, с.80].

Підсумовуючи, слід підкреслити, що аналіз типології правового регулювання є закономірним результатом пізнавальної діяльності на сьогоднішній день і повинен включати поняття і категорії, які характеризуються логічною послідовністю, простотою і відображають більш глибоке якісне розуміння природи правового регулювання.

РОЗДІЛ 3

МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Механізм правового регулювання як теоретико-правова категорія цікавить дослідників вже давно. Загальновідомо, що одним із його основоположників був С.С. Алексєєв, але з того часу розуміння цієї системи зазнало певної трансформації: від створення для ілюстрації руху та функціонування правових форм до «механізмів правового управління» тощо [5, с. 117].

Підтримка та гарантування інтересів юридичних осіб є метою функціонування сукупності правових інструментів, тобто механізмів правового регулювання, які організовані у найбільш узгоджений спосіб для подолання перешкод на шляху реалізації інтересів юридичних осіб. Крім того, механізм правового регулювання має матеріальні та формальні характеристики.

Цілі класифікуються за важливістю (головні та другорядні), за часом (довгострокові та найближчі) та за результатами (кінцеві та безпосередні). Всі ці цілі не тільки спрямовані на окремих суб'єктів, але й зміцнюють і сприяють розвитку суспільних відносин в цілому, створюють умови для виникнення нових відносин, запобігають виникненню суспільно шкідливих явищ і формують комплекс уявлень про модель майбутніх результатів.

Механізм правового регулювання в цьому контексті - це сукупність правових інструментів, покликаних моделювати поведінку індивідів через суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Форми поведінки зазвичай не відносять до інструментів механізму. Це пов'язано з тим, що вони не мають самостійного регулятивного навантаження, а навпаки, є об'єктом регулятивного впливу і їх ефективність безпосередньо залежить від використання механізму для цих цілей.

Досягнення вищезазначених цілей реалізується через правовий вплив на суспільні відносини, а суспільні відносини трансформуються у

правовідносини за допомогою певних інструментів, які відрізняються за своєю природою та функціональним призначенням.

Тому при аналізі механізмів правового регулювання завданням є виявлення основних інструментів, «вузлових елементів», здатних визначити їх основні функціональні цілі [1, с.116].

Важливо також враховувати, що категорія «елементи» є статичною категорією. Кожен елемент виконує свою регулятивну функцію і, таким чином, виступає засобом правового регулювання. Під поняттям «елемент» у межах категорії «механізми правового регулювання» слід розуміти конкретний об'єкт, який має низку важливих характеристик і забезпечує певні функціональні закономірності в даній системі; внутрішня структура елемента не підлягає аналізу.

У зв'язку з цим твердження С.С. Алексєєва про те, що юридичні факти та процеси входять до механізму правового регулювання опосередковано у вигляді актів, техніко-юридичних засобів тощо, є спірним, оскільки, на нашу думку, ці складові становлять самостійний процес на кожній стадії складових механізму правового регулювання.

Таким чином, у сфері криміналістичних наук існують різні підходи до визначення елементів механізму правового регулювання.

- Верховенство права. Безпосереднє регулювання поведінки суб'єктів права, надання їм певного обсягу взаємних суб'єктивних прав та юридичних обов'язків;

- Нормативна правова поведінка. Вона є способом існування вищезазначених елементів і надає правовим нормам формальної визначеності, офіційності та загальнообов'язковості;

- Юридичні факти. Як правило, їх значення недооцінюється, а юридичні факти визнаються другорядною правовою категорією [10, с. 24-28];

- правовідносини. Це не абстрактна модель поведінки суб'єктів права, а застосування цієї моделі у спосіб, визначений нормами права;

- Тлумачення права - діяльність з визначення змісту норми права, коли її зміст є неоднозначним або не відповідає вимогам юридичної техніки;

- У науковій літературі прийнято вважати, що застосування норм відбувається поза правовідносинами;

- Законслухняність - виконання правових норм суб'єктами права шляхом дотримання правових приписів;

- Правосвідомість - усвідомлення правових приписів суб'єктами права;

- Правова культура. Виявляється у спілкуванні та поведінці взаємодіючих суб'єктів і формується під впливом систем культурно-правового виховання та освіти;

- Правомірна поведінка - діяльність суб'єктів, що відповідає вимогам права та суспільно корисним цілям і перебуває в межах правового поля;

- Протиправна поведінка. Синоніми попередніх елементів;

- Юридична відповідальність. Заходи державного примусу, що застосовуються до правопорушників.

Наведена вище точка зору включає низку правових інструментів, які, на думку її прихильників, є частиною механізму правового регулювання, проте місце і доцільність включення деяких з них у внутрішню структуру аналізованого явища викликає сумніви.

Існують також погляди, які поділяють елементи регулятивного механізму на основні та забезпечувальні і пов'язують кожен з них з певною стадією. На думку авторів цього підходу, за допомогою норм права можна контролювати моделі обов'язкової та дозволеної поведінки [8, с. 110-116].

Правовідносини в механізмі правового регулювання є «каналами впливу права» на поведінку його суб'єктів і засобами впливу права на суспільні відносини, спрямованими на трансформацію суспільних відносин у соціально доцільні правові форми.

Саме останнє є найбільш вражаючим, якщо розглядати його з тієї точки зору, що об'єктивні факти дійсності можуть мати юридичні ознаки та характеристики, визначені правовими нормами. З одного боку, такі умови

життя є частиною соціальної ситуації, а з іншого - їх існування є основою, на якій функціонують механізми правового регулювання, а юридичні факти вважаються їх органічними елементами.

Однак механізми правового регулювання - це сукупність правових засобів, спрямованих на моделювання поведінки людей за допомогою правових категорій (суб'єктивних прав і юридичних обов'язків). Поведінка людини не входить до інструментів механізму, оскільки не несе на собі тягар регулювання, а скоріше зазнає його впливу, ефективність якого залежить від того, наскільки ефективно використовуються для цього правові механізми.

Механізми правового регулювання забезпечують зворотний зв'язок між суспільними відносинами і правовими формами. У теорії права прийнято вважати, що правовідносини є юридичними формами реальних суспільних відносин. На думку С.С. Алексєєва, правові засоби - це частини правової дійсності, що оцінюються з точки зору виконуваних ними функцій та їх ролі як знарядь правового впливу [11, с. 163].

Тому цілком доречним видається включення до механізму не лише правових норм і правовідносин, а й юридичних фактів. Однак, з огляду на їхню подвійну природу, вони включені до переліку інструментів механізму правового регулювання завдяки їхній особливій здатності виконувати визначені у нормах права юридичні характеристики.

Це пояснюється тим, що виконання нормативно-правових приписів проявляється у фактичній поведінці суб'єктів. Поведінка учасників суспільних відносин регулюється правом, яке визначає, як і в якій мірі вони повинні формувати свою поведінку. Отже, поведінка та її правова форма вже включені в інструменти механізму правового регулювання у вигляді правовідносин, і одне й те саме явище не може бути віднесене до однієї понятійної сім'ї у двох незалежних характеристиках. На нашу думку, інструментами механізму правового регулювання є правовідносини, а акт застосування права становить його зміст.

РОЗДІЛ 4

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Так як Україна була проголошена демократичною, соціальною та правовою державою і бере активну участь у світовому та міжнародному співтоваристві, необхідно створити якісно нову правову систему та прийняти власне національне законодавство, що ґрунтується на демократичних традиціях народу та враховує міжнародні стандарти. Сьогодні у сфері правотворчості існує ще багато невирішених проблем, які тісно пов'язані із загальними проблемами нашого суспільства, що перебуває у переломному періоді розвитку. Науковий супровід правотворчого процесу має включати системний перегляд чинних правових норм та прийняття нових норм, адаптованих до реалій сьогодення, що сприятиме подоланню негативних соціальних явищ та зміцненню довіри населення до соціального захисту. Подолання існуючих негативних факторів потребує створення ефективних механізмів регулювання. Ефективність механізмів правового регулювання передбачає оптимальне поєднання засобів, методів, способів і видів правового регулювання та узгоджене функціонування складових (інструментів) механізму правового регулювання, що гарантує цей процес.

Основи юридичної науки складаються з доктринальних визначень. Це сформульовані правознавцями теоретичні судження, що розкривають зміст і обсяг понять і правових явищ (процесів, ситуацій), які є частиною наукової правосвідомості, виражені в текстах і не мають зовнішньої обов'язкової сили для суб'єкта права, теоретичної діяльності та практики правотворчості, правозастосування, тлумачення і систематизації права. Вважається, що вона виконує функцію науково обґрунтованих рекомендацій та аргументів. Важливою частиною доктринального визначення юридичної науки є ефективність правового регулювання та критерії її вимірювання [14, с.116].

В юридичній літературі існують різні критерії вимірювання ефективності правового регулювання: цінність правового регулювання;

економічність правового регулювання; результативність правового регулювання.

Критерієм оцінки цінності правового регулювання є його суттєве позитивне значення для функціонування та розвитку індивідів, соціальних груп і суспільства в цілому. Цінність правового регулювання полягає в його здатності бути засобом задоволення універсальних, соціально справедливих і розумних потреб та інтересів суспільства і людини. На основі потреб та інтересів формуються певні цілі, які реалізуються через виконання відповідних завдань у різних сферах суспільних відносин. Цінність виникає через відносини, які існують між об'єктами (матеріальними, духовними, природними і соціальними) та людьми. Цінність правового регулювання полягає в тому, що воно є засобом вирішення важливих проблем сучасності, оновлення суспільства, надання йому характеру впорядкованості та цивілізованості, гарантування функціонування різних соціальних інститутів.

Право використовується для регулювання суспільних відносин шляхом визначення прав та обов'язків суб'єктів, які стосуються як окремих осіб, так і суспільства в цілому на певному етапі історичного розвитку. Право є інструментом підтримання існуючого соціального порядку, визначення міри свободи людини в суспільстві, визначення обсягу та меж цієї свободи, утвердження моральних засад суспільного життя, вираження принципів справедливості, рівності та взаємності прав і обов'язків, забезпечення суспільного миру і злагоди, зниження соціальної напруги [13, с.46].

Це дає можливість розрізнити індивідуальну, колективну та загальносоціальну цінність правового регулювання за суб'єктивними критеріями.

Багато авторів стверджують, що соціальні цінності є причиною ефективності, але висока ефективність не гарантується повністю соціальними цінностями, для чого, на нашу думку, необхідні певні умови (адекватність правового регулювання різним видам інтересів, повнота законодавчої та правозастосовчої діяльності, рівень суспільної та індивідуальної правової

культури, стан законності тощо). Під умовами ефективності розуміються певні умови, які, з одного боку, сприяють максимальній реалізації правових цінностей, що забезпечують задоволення інтересів суб'єкта, а з іншого - є важливими релевантними чинниками поведінки індивідів у процесі реалізації та користування цими цінностями [23, с.146].

Критерієм оцінки економічної ефективності нормативно-правового акта є загальна сума витрат, понесених у процесі досягнення цілей нормативно-правового акта (матеріальних, фінансових, людських, часових, фізичних, кадрових тощо).

Критерієм оцінки ефективності правового регулювання є співвідношення між цілями правового регулювання та фактичними результатами правового регулювання.

Термін «ефективність» можна перекласти як результат або підсумок явища. В юридичній літературі багато науковців пояснюють ефективність нормативно-правових актів через категорію цілей, яка є ступенем практичного досягнення правотворчим органом (законодавцем, правотворцем) мети, яку він мав на меті при прийнятті, зміні чи скасуванні відповідних правових норм, що повторюються в нормативно-правовому акті, з найменшими витратами на його видання. Досягнення цілей правового регулювання виражається в отриманні певних соціальних результатів. Тобто ступінь задоволення соціальних потреб та інтересів, формування та існування певних соціальних станів (ступінь соціального порядку та злагоди, щастя, захищеності та стабільного й оптимального розвитку суспільства).

О. Ф. Скакун під ефективністю механізмів правового регулювання розуміє міру досягнення очікуваних результатів правового регулювання, тобто співвідношення між встановленими цілями правового регулювання суспільних відносин і фактичними результатами [19, с.106].

В юридичній літературі висловлюється думка, що мірою ефективності правової норми є ступінь досягнення нею поставлених перед нею цілей. Цілями правового регулювання є інтеграція існуючих суспільних відносин,

які потребують упорядкування, заохочення і розвиток відносин, які вже відповідають потребам суспільства, а також створення умов для розвитку та інтеграції нових суспільних відносин.

Б. П. Тугарінов розуміє мету як ідеальну модель цінностей, спроектовану у свідомості. Таким чином, можна сказати, що критерієм ефективності є ступінь досягнення відповідних цінностей.

Природа ефективності правових норм у процесі досягнення цілей може бути різною, а саме: інформаційна, ідеологічна, загальноосвітня, дотримання, виконання та реалізація правових норм шляхом використання - безпосереднє застосування права, що являє собою діяльність державно-владних компетентних органів щодо забезпечення реалізації правових норм - правозастосування.

Варто зазначити, що соціальна цінність та ефективність співвідносяться як процес і як результат. У цьому сенсі соціальна цінність відповідає на питання, які інтереси задовольняються, тоді як ефективність правового регулювання відповідає на питання, як воно здійснюється і якою мірою ці інтереси задовольняються [17, с.12].

Загальна ефективність правового регулювання забезпечується ефективністю самого правового регулювання, ефективністю процедурних механізмів реалізації правового регулювання та ефективністю діяльності, пов'язаної з впровадженням та реалізацією правового регулювання.

Таким чином, дієвість норми може бути забезпечена лише її власною дією або як результат дії системи норм та їх реалізації.

На думку В.Ф. Сіренка, при аналізі ефективності цих норм важливо орієнтуватися на інтереси законодавства, а не на його цілі. Інтересами права є: соціальні потреби, які повинні бути задоволені даним нормативним регулюванням; правові засоби, їх кількість і якість; здатність правових засобів задовольнити соціальні потреби, що містяться в нормативному регулюванні; перспективи правового вдосконалення для задоволення потреб різних соціальних груп, класів і конкретних верств населення.

М. Рабінович виділяє низку передумов забезпечення ефективності правових норм.

До загальносоціальних передумов ефективності правових норм (ефективності законодавства) належать відповідність норми об'єктивним законам (закономірностям) існування та розвитку людини і суспільства; конкретно-історичним умовам, в яких функціонує норма; відповідність норми практичним можливостям її реалізації (матеріальним, духовним, часовим, кадровим тощо); відповідність норми юридичним нормам закону.); відповідність норми реальним потребам та інтересам суб'єктів, відносно яких вона покликана регулювати; відповідність правових норм стану правосвідомості та моралі і гармонійність, узгодженість на рівні правових норм і правосвідомості та моралі тощо [15, с.40].

До юридичних (спеціально-соціальних) передумов дієвості правових норм належать: правове забезпечення домінуючих потреб суспільства, визначеність предмета відання правотворчого органу, визначеність меж правового регулювання, залежність правотворчої діяльності від об'єктивних умов суспільного розвитку, зміна обсягу і видів правового регулювання, специфіка правотворчості як результату творчих процесів, системність законодавства, якість законодавства, досконалість юридичної техніки та чітке визначення видів юридичної відповідальності.

В юридичній літературі висловлюється думка про необхідність розробки комплексної теорії ефективності правового регулювання, яка б охоплювала всі правові інструменти та всі варіації процесу правового регулювання у взаємозв'язку.

Тому основними умовами ефективності правового регулювання є його наукова обґрунтованість, передбачуваність, створення ефективних організаційних механізмів відповідно до цілей і завдань правового регулювання, відповідність регулятивних і правозастосовних дій вимогам правових актів та їх строкам [10, с.217].

ВИСНОВКИ

Отже, проведений під час дослідження аналіз дає підстави вважати, що здійснено узагальнення дослідження правового регулювання суспільних відносин в умовах сьогодення.

Вивчивши значну кількість наукових праць, отримані результати підтвердили цілі та завдання і дозволили сформулювати низку висновків, які мають як теоретичне, так і практичне значення.

Останніми роками правова система є однією з найбільш досліджуваних категорій у сфері юриспруденції. Вона широко використовується в законодавчій діяльності в Україні і в процесі набуває нормативного характеру. Вивчення наукових ідей, пояснень та особливостей правового регулювання певної сфери діяльності здійснюється в контексті дослідження правового режиму предмета або виду діяльності, особливо коли предмет цієї діяльності чітко визначений. Слід пам'ятати, що правовий режим - це особливий правопорядок, що склався у сфері правового регулювання, який визначається сукупністю єдиних правових норм, що становлять право відповідної галузі права. Під правовим режимом галузі права слід розуміти особливий порядок, що визначається співвідношенням юридичних засобів, які закріплені в нормах права та забезпечують його

В юридичній літературі немає єдиної думки щодо того, як слід розуміти індивідуальне регулювання. Часто його називають ненормативним регулюванням, багато вчених розглядають його як казуальне регулювання, інші називають його квазінормативним регулюванням, вказуючи, що це регулювання, яке здійснюється на додаток до загального нормативного регулювання в межах його положень на основі правових норм. Кожна з цих точок зору має право на існування певної частини, ознаки індивідуального регулювання, тому що індивідуальне регулювання ґрунтується на нормативному регулюванні і має враховувати конкретні життєві ситуації або конкретних осіб, що сприяє індивідуалізації та спеціалізації і реалізується

шляхом прийняття актів застосування права або укладення індивідуальних договорів, контрактів тощо.

Механізм правового регулювання в цьому контексті - це сукупність правових інструментів, покликаних моделювати поведінку індивідів через суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Форми поведінки зазвичай не відносять до інструментів механізму. Це пов'язано з тим, що вони не мають самостійного регулятивного навантаження, а навпаки, є об'єктом регулятивного впливу і їх ефективність безпосередньо залежить від використання механізму для цих цілей.

Критерієм оцінки ефективності правового регулювання є співвідношення між цілями правового регулювання та фактичними результатами правового регулювання.

Термін «ефективність» можна перекласти як результат або підсумок явища. В юридичній літературі багато науковців пояснюють ефективність нормативно-правових актів через категорію цілей, яка є ступенем практичного досягнення правотворчим органом (законодавцем, правотворцем) мети, яку він мав на меті при прийнятті, зміні чи скасуванні відповідних правових норм, що повторюються в нормативно-правовому акті, з найменшими витратами на його видання. Досягнення цілей правового регулювання виражається в отриманні певних соціальних результатів. Тобто ступінь задоволення соціальних потреб та інтересів, формування та існування певних соціальних станів (ступінь соціального порядку та злагоди, щастя, захищеності та стабільного й оптимального розвитку суспільства).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авер'янов В.Б., Дерещ В.А., Ославський М.І., Писаренко Г.М., Пухтецька А.А. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / Отв. ред. В.Б. Авер'янов. – К. : Юстиніан, 2007. – 288с.
2. Бабенко К.А. Конституційні засади розвитку і регулювання політико-правових відносин в Україні : Монографія. К. : Ін Юре, 2008. 480 с.
3. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика / В.М. Бебик. К.: МАУП, 2000. 384 с.
4. Власов Ю.Л. Правова система й реалізація права: проблеми зв'язку та взаємовпливу. *Правова держава: Щорічник наукових праць Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. К., 2005. Вип. 16. С. 142-148.
5. Гайдамака І.О. Правовий режим: поняття та види. І.О. Гайдамака. К., 2008
6. Гринюк Р.Ф. Правова держава: теоретико-методологічні проблеми співвідношення держави і права. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки.* К. : Ін-т держави і права НАН України, 2002. Вип. 18. С. 26-34.
7. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. Посібник. [за ред. О. В. Зайчука, П. М. Оніщенко]. Київ.: Юрінком Інтер, 2015.
8. Загальна теорія держави і права: підруч. для студентів ВНЗ. О. Г. Мурашин; Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". Київ: Ун-т "Україна", 2014. 560 с.
9. Кельман М. Загальна теорія держави й права : [підручник] Київ.: Кондор, 2016. 478 с.
10. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). Київ: Атіка, 2013. 412 с.

11. Лемак В.В. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник / В.В. Лемак . – Ужгород: ПП. «Медіум», 2003. – 251 с.
12. Мінка Т.П. Правовий режим як критерій поділу права на галузі. *Часопис Київського університету права*. 2010. №3. С. 18-21
13. Молдован В.В. Правознавство: [навч. посібник], В.В. Молдован, Л.І. Чулінда. 2-ге вид. Київ. : Центр учбової літератури, 2010. 184 с.
14. Підпригора О.А. Римське право: [навчальний посібник]. О.А. Підпригора, С.О. Харитонов. К.: Юрінком Ін-тер, 2003. 512 с.
15. Погребняк С. Про засоби забезпечення обов'язковості права. *Вісник Академії правових наук України*. 2008. № 2 (53). С. 36-46.
16. Рабинович П. Природне право: діалектика публічного й приватного. *Право України*. 2004. № 9.
17. Селіванов В.Н., Діденко Н.Г. Правова природа регулювання суспільних відносин. *Право України*. 2000. № 10. С. 10-16.
18. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Скакун О.Ф. - 4-е видання, допов. і перероб. К. Алерта, 2021. 524 с.
19. Тарахонич Т.І. Механізм правового регулювання. *Правова держава*. Вип. 13. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. С. 103-109.
20. Тарахонич Т.І. Правове регулювання: теоретичні аспекти. *Правова держава: Щорічник наукових праць Ін-ту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України*. К., 2001. Вип. 12. С. 76-81.
21. Теорія держави і права: навч. посіб. для підгот. фахівців з інформ. Безпеки. [О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю. А. Іванов та ін.]. К.: Кондор, 2016. 332 с.
22. Теорія держави і права : підручник О. М. Бандурка та ін. ; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків, 2018. 416 с.
23. Теорія держави і права: навч. посіб. С. К. Бостан та ін. Київ: ВЦ «Академія», 2013. 348 с.
24. Теорія держави та права : [підручник за вимогами кредитно-модульної

системи навч.] / [Є.О. Гіда, Є.В. Білозьоров, А.М. Завальний та ін.] ; за заг. ред. Є.О. Гіди. Київ. : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 576 с.

25.Томаш Л.В. Правовий режим: поняття та ознаки. *Наук. вісн. Чернівецького ун-ту.* 2005. № 282.

Схожість

Джерела з Інтернету

1000

1	https://uu.edu.ua/upload/universitet/Osobisti_zdobutki/Zahist_disertacij_I_R/Ischenko.doc	147 джерел	3.86%
2	http://uchika.in.ua/ostrozeaka-akademiya-na-pravah-rukopisu-ishenko-irina-anatoliyi.html?page=2	9 джерел	2.48%
3	https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Concursi_naukovih_robot/2023/xx/3_mistse_voiennyi_stan/robota_voiennyi_stan.doc	46 джерел	1.74%
4	http://eprints.cdu.edu.ua/587/1/nav9.pdf	25 джерел	1.62%
5	https://studfile.net/preview/5129695/page:29	3 джерела	1.48%
6	http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/4/part_2/2015-4_2.pdf	51 джерело	1.42%
7	https://kttidip.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/83/2024/02/tdp-zfn-sr.pdf	13 джерел	1.18%
8	https://i.ocvita.com.ua/pravo/1179/index.html?page=3	2 джерела	1.15%
9	http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/24534/1/%D0%A2%D0%94%D0%9F%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2	39 джерел	1.15%
10	https://nadoest.com/derjavna-penitenciarna-slujba-ukrayini-institut-kriminaleno-vi-v7-stor-2	4 джерела	1%
11	https://afgp.kpi.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B1	11 джерел	0.98%
12	https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.35-2-1.pdf	7 джерел	0.94%
13	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6689/Teoriia%20derzhavy%20i%20prava_pidruchnyk	10 джерел	0.89%
14	https://fpmv.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/2021/kmvmp_programu/MP/1/RNP_1k_MP_21-22_Teoriya_de	13 джерел	0.88%
15	https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/7450/1/normotv-diyaln_20-05-MAKET.pdf	11 джерел	0.88%
16	http://dipplus.com.ua/metodichn-vkazvki/news_post/teoriya-derzhavi-i-prava-13	3 джерела	0.85%
17	http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/70638	22 джерела	0.85%
18	http://zavantag.com/docs/11/index-1955390.html	8 джерел	0.85%
19	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/nmm/2020/kzpd/r10.4.pdf	14 джерел	0.83%
20	https://mir.zavantag.com/pravo/599093/index.html?page=5		0.82%

21	http://www.mgu.com.ua/docs/KTIDP/PTGIP/spisok_literatur.pdf		0.82%
22	http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/64936	8 джерел	0.78%
23	https://tihoma-law.at.ua/teoria_der_gavy_i_prava_tihoma_2016.pdf		0.77%
24	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/19869/1/%d0%93%d0%b0%d0%bd%d1%8c%d0%b1%d0%b0_%d0%9c	2 джерела	0.77%
25	http://www.geum.ru/next/art-292245.leaf-4.php	6 джерел	0.75%
26	https://studfile.net/preview/7087036/page:14	17 джерел	0.75%
27	http://scc.knu.ua/upload/iblock/f5a/dis_Mohilevskiy%20L.%20V..pdf	4 джерела	0.75%
28	https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4604b793-0ac4-4778-aa9e-8407e10adab2/content	5 джерел	0.75%
29	http://faculty-law-polytec.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/03/zbirnyk-tez-2020.pdf	2 джерела	0.74%
30	http://refsbank.infoworks.ru/text_41518.html	3 джерела	0.72%
31	https://mydisser.com/ua/catalog/view/6/343/13573.html	14 джерел	0.69%
32	http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/abiturient/pvv/pvv04.pdf	4 джерела	0.69%
33	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/7025/2/%d0%90%d0%9f%20%d0%a2%d0%94%d0%9f_%d0%bf%d0%be	8 джерел	0.69%
34	http://vstup.aau.edu.ua/sections/examination-programs/bachelor-degree/professional-examination-law-program	7 джерел	0.69%
35	https://fsp.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/03/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B	3 джерела	0.68%
36	http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/DergBud/15.pdf	6 джерел	0.68%
37	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/nmm/2019/ktidp/m32.doc	3 джерела	0.68%
38	http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/DergBud/16.pdf	14 джерел	0.68%
39	http://idpnan.org.ua/files/2021/rindyuk-v.i.-uporyadkuvannya-zakonodavstva-ukrayini_-teoretiko-metodologichni-ta-	3 джерела	0.68%
40	https://infopedia.su/7x4021.html	2 джерела	0.66%
41	https://documentbase.net/802757		0.66%
42	https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/9961/1/%d0%a0%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%87%d0%b0%20%d0%bf%d1%...		0.66%

43	https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ac12af3a-310c-4b40-8aef-48aa90af7990/content	0.63%
44	http://document.kdu.edu.ua/info_zab/081_1800.pdf	0.63%
45	https://revolution.allbest.ru/law/00640591_3.html	0.62%
46	http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/33	0.6%
47	http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/6/part_2/2016-6_2.pdf	16 джерел 0.6%
48	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/11013/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%20%d0%9c%d0%b5%d1%8...	0.57%
49	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6573/Mihratsiine%20pravo%20Ukrainy_pidruchnyk_Husarov_K...	0.57%
50	http://prigovorsuda.info/2014/06/09/diplomna-robota-na-temu-pravova-derzhava-gromadyanske-susplstvo-spvvdnoshennya-po...	0.55%
51	https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/diplomna-robota-magistra-Kostriki-Marini-Olegivni.pdf	0.54%
52	http://vadnd.org.ua/ua/members/%d1%80%d1%83%d0%b4%d0%b8%d0%ba-%d0%bf%d0%b5%d1%82%d1%80%d0%be-%d0...	0.54%
53	http://ftplec.nlu.edu.ua/%d0%9d%d0%b0%d0%b2%d1%87%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be-%d0%bc%d0%b...	3 джерела 0.52%
54	http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/2010-4.pdf	4 джерела 0.52%
55	http://shag.com.ua/robocha-programa-navchalenoyi-disciplini-teoriya-derjavi-ta-pr.html?page=4	0.52%
56	https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9750/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B...	2 джерела 0.52%
57	http://uchika.in.ua/metodichni-vkazivki-kursu-konstitucijne-pravo-ukrayini.html?page=6	4 джерела 0.52%
58	https://abstracts.donnu.edu.ua/article/download/9393/9325	0.52%
59	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1117/5.1.pdf	4 джерела 0.52%
60	http://www.naiu.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-teoriyi-derzhavi-ta-prava/vidannya-kafedri/perelik-drukovanih-...	0.52%
61	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/15016/1/dysertatsia_melnychuk_sm.pdf	2 джерела 0.52%
62	https://uchika.in.ua/kornyejev-yu-v-institut-povitryanogo-zakonodavstva-v-sistemi-t.html	2 джерела 0.51%
63	https://kttidip.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b0-%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%...	5 джерел 0.51%
64	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/14634/1/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B...	2 джерела 0.51%

65	https://chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/index.php?page=2117	5 джерел	0.51%
66	http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/PROGRAMS_2015/T_131.pdf		0.49%
67	http://studcon.org/pravova-derzhava-sutnist-ta-stan-formuvannya-v-ukrayini		0.49%
68	https://nni3.naiu.kiev.ua/files/zbirnyky_naukov/materialy_konf_25042018.pdf		0.49%
69	https://fpmv.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/rob_programu/23-24/KPP/RNP_Normotvorchyy_protse.pdf		0.49%
70	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/20812/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba%	2 джерела	0.49%
71	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1264/1/%d0%9a%d0%be%d1%80%d1%83%d1%86%20%d0%a3.%d0%9	2 джерела	0.49%
72	https://ukrreferat.com/chapters/derjreguluvanniya/protse-formuvannya-pozitivnogo-imidzhu-politichnogo-lidera-referat.html		0.48%
73	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/16282/%d0%a2%d0%b5%d0%be%d1%80%d1%96%d1%8f%20%d0%b4%d0%...		0.48%
74	https://infopedia.su/6x21b0.html		0.48%
75	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/3171/2/dis%20%28%D0%9D.%D0%92.%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%88%D1...		0.46%
76	http://5fan.ru/wievjob.php?id=16011		0.46%
77	https://docplayer.net/55376258-Z-teoriyi-derzhavi-i-prava.html	2 джерела	0.45%
78	http://lib.pnu.edu.ua/files/pokajchiki/bio-pnu-2007-2.docx		0.45%
79	http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/24676/1/3.pdf	2 джерела	0.45%
80	http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/55974/2/disertaciyna-robota-na-zdobuttya-naukovogo-stupenya-kandidata-yuridichnik		0.43%
81	http://nbuviap.gov.ua/asambleya/arh/konst_knig.doc	4 джерела	0.43%
82	http://nubip.edu.ua/sites/default/files/u189/TDP_2_%d0%b2%d0%b8%d1%89%d0%b0_%d1%81%d0%bf%d0%b5%d1%8	10 джерел	0.43%
83	https://mydisser.com/ua/catalog/view/6/352/2213.html		0.43%
84	http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/35896/Trynadtsiati%20yurydychni%20chytannia%202018.pdf?isAllowe...		0.42%
85	http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/02/02_2016.pdf	2 джерела	0.4%
86	http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/081%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D	4 джерела	0.4%

87	https://suem.edu.ua/sites/default/files/2021-01/sura_zbirnik-tez-dopovidey_2020_maket.pdf	0.4%
88	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10379/Havrysh%20DD.pdf?isAllowed=y&sequence=3	0.4%
89	https://www.iepd.kiev.ua/wp-content/uploads/2024/02/1.-%d0%94%d0%a0-%d0%a1%d1%94%d1%80%d1%94%d0%b	2 джерела 0.4%
90	https://mydisser.com/ua/catalog/view/247/250/13100.html	0.4%
91	http://www.geum.ru/next/art-121597.leaf-3.php	0.4%
92	http://diplomukr.com.ua/raboti/22158?mod=referats	9 джерел 0.4%
93	http://7000.kiev.ua/?s=card%2F26213	9 джерел 0.38%
94	http://www.chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/index.php?lang=ukr&page=2935	0.38%
95	https://mydisser.com/en/catalog/view/6/344/2327.html	2 джерела 0.38%
96	http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38097	0.38%
97	http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/45451/3/dysertaciya_na_zdobuttya_naukovogo_stupenya_doktora_yurydychn	6 джерел 0.38%
98	http://old.univer.km.ua/statti.php	0.37%
99	https://nadoest.com/institut-prava-imeni-volodimira-stashisa-klasichnogo-privatnog-stor-4	0.37%
100	http://www.eu.sumy.ua/en/eu-consultant	0.37%
101	http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/7_2018/part_1/7-1.pdf	3 джерела 0.35%
102	https://mydisser.com/dfiles/34355675.doc	0.34%
103	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85435/5/diss_Khainatskyi.pdf	0.34%
104	http://www.livs.lviv.ua/~don/bibl/data/bibl_krui.pdf	0.34%
105	http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0	3 джерела 0.32%
106	http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Chuprina/d_Chuprina.pdf	2 джерела 0.32%
107	http://old.visnyk.univd.edu.ua/?action=download&controller=service&download=31432	21 джерело 0.31%
108	https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/42935/Matviichuk_dis.pdf?isAllowed=y&sequence=1	7 джерел 0.31%

109	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10680/Diss.pdf?isAllowed=y&sequence=3	2 джерела	0.31%
110	http://scc.knu.ua/upload/iblock/adc/dis_Grynshyn%20O.%20A..pdf	21 джерело	0.29%
111	https://vdocuments.com.br/-pravopueteduua-a-files-a-lic2016bac.html		0.29%
112	http://vjhr.sk/archive/2017_2/part_1/all.pdf	2 джерела	0.29%
113	https://docplayer.net/73350570-Rozuminnya-kompleksnih-galuzey-ukrayinskogo-prava-the-understanding-of-complex-branch...		0.29%
114	http://www.scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/e5e/dis_Tsekalova.pdf		0.29%
115	https://ukrreferat.com/chapters/rizne/ponyattya-pravovidnosin-ta-ih-vidi.html		0.29%
116	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2284/Pidkhody%20shchodo%20rozuminnia%20neobkhidnykh...		0.28%
117	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40491/1/dis_vatras_na_sait.pdf?fbclid=IwAR1ok31typZ4_9NpyXBUK		0.28%
118	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1719/1/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%...	2 джерела	0.28%
119	http://plaw.nlu.edu.ua/issue/download/14832/8110		0.28%
120	http://legeasiviata.in.ua/archive/2015/7-2/7-2.pdf		0.28%
121	http://law.knu.ua/images/stories/Lit/kaf_admin/7.docx		0.26%
122	https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/26642/1/Monograf_step4.pdf		0.26%
123	http://nvppp.in.ua/vip/2018/4/tom_2/vip4-2_2018.pdf	2 джерела	0.26%
124	https://ua-referat.com/uploaded/nacionalene-ta-mijnarodne-pravo-yak-vzayemopovyazani-sistemi-p/index1.html	19 джерел	0.26%
125	http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%8...		0.26%
126	https://advokatonline.org.ua/kolektyvnyj-dohovir-yak-riznovyd-normatyvno-pravovoho-dohovoru-zahalna-harakterystyka-mahi...		0.26%
127	http://zavantag.com/docs/index-3818896.html?page=4	3 джерела	0.26%
128	https://pravo.bobrodobro.ru/24018	4 джерела	0.26%
129	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1108/5.1.pdf	2 джерела	0.26%
130	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/20160902_1.pdf		0.26%

131	http://vjhr.sk/archive/2017_4/part_2/all.pdf	0.25%
132	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17869/6/dysertatsiya_Bezeha_VV.pdf	0.25%
133	http://sipl.com.ua/?wpfb_dl=11	0.25%
134	http://ndiiv.org.ua/Files2/zbornik/zbornik_5.pdf	3 джерела 0.25%
135	http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/38668/Purtova_2022.pdf?isAllowed=y&sequence=1	0.25%
136	http://sipl.com.ua/wp-content/uploads/2018/02/dis-%D0%B2-%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA-ilovepdf-compressed.pdf	0.25%
137	https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/238dcf7c-e895-4d2a-8563-fe685a20e215/content	0.25%
138	https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Metodichni-rekomendacii-Kursova-robota-TDP-2021.pdf	0.25%
139	https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/7629/1/%d0%92%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d1%80%d1%8e%d0%b0	2 джерела 0.25%
140	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6845/1/13.pdf	3 джерела 0.25%
141	https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Specializovani_vcheni_radi/Francuz/Francuz_dis.pdf	0.25%
142	http://instzak.rada.gov.ua/uploads/documents/31935.pdf	0.25%
143	http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/progr.-TDP-adyunktura.pdf	0.25%
144	http://www.vtei.com.ua/images/programu/30.pdf	12 джерел 0.23%
145	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1453/1/%d0%97%d0%91%d0%86%d0%a0%d0%9d%d0%98%d0%9a%20	2 джерела 0.23%
146	https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Specializovani_vcheni_radi/Didenko/Didenko_diser.PDF	7 джерел 0.2%
147	https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/616/1/Visnik6_F_2010.pdf	2 джерела 0.18%
148	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/14726/1/dysert_berezhanska.pdf	2 джерела 0.18%
149	http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/14741/Babakinaanna_fbip_2021.pdf?isAllowed=y&sequence=1	0.18%
150	http://openarchive.nure.ua/bitstream/document/3230/1/TruvailoAV.pdf	27 джерел 0.17%
151	http://knygy.com.ua/index.php/productID=3t/inde/index.php?productID=9786170304131	3 джерела 0.17%
152	https://www.stud24.ru/literature/specifka-modalnih-chastok-v-suchasnj/338474-1019784-page1.html	15 джерел 0.17%

153	http://referat-ok.com.ua/sociologiya/transnacionalni-konflikti-v-suchasnomu-sviti	13 джерел	0.17%
154	http://ivakhnenkovaudit.info/ivakhnenkovDoctOfSciences.pdf	29 джерел	0.15%
155	https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4231/econ_2022_189.pdf?isAllowed=y&sequence=1	14 джерел	0.14%
156	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/9454/1/%d0%a7%d0%b0%d0%bf%d0%bb%d0%b8%d0%bd%d1%81%d1%81	2 джерела	0.14%
157	http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/14705/Pravo%20i%20bezpeka_2022_85.pdf?isAllowed=y&seq...		0.14%
158	https://law-review.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/%E2%84%962336-2020%D1%80-1.pdf		0.14%
159	https://ua-referat.com/%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE-%D0	2 джерела	0.12%
160	https://ua-referat.com/uploaded/ministerstvo-vnutrishnih-sprav-ukrayini-donecekij-yuridichnij/index3.html		0.12%
161	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/auto/13/1.pdf	2 джерела	0.12%
162	http://idpnan.org.ua/files/rovpeko-ya.k.-realizatsiya-konstitutsiyno-pravovih-norm-pro-prava-lyudini-shchodo-seksua	2 джерела	0.12%
163	http://ipas.org.ua/doc/pr/pauci/sp_student.pdf	10 джерел	0.12%
164	https://reposit.uni-sport.edu.ua/bitstream/handle/787878787/4173/l/%d0%bb_%d0%bd%d0%b8%d1%86_%d0%ba%d0	13 джерел	0.12%
165	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14598/Diss_Minevich.pdf?isAllowed=y&sequence=5	2 джерела	0.12%
166	http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20786/Yeshchenko_Mahisterska_robota.pdf		0.12%
167	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10733/1/%d0%9c%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d1%96%20cd	13 джерел	0.12%
168	https://mon.gov.ua/storage/app/media/05.%2001.%202021/VO%202021/07/22/ZVO.Vidkr.MU.rozv.lyud.Ukr.01.22.07-09.07.pdf		0.12%
169	http://nvppp.in.ua/vip/2021/6/6_2021.pdf		0.12%
170	https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/688/1/Visnuk2001_27.pdf		0.12%